

ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ У ПРОЯВАХ РАНЬОГО ДИТЯЧОГО АУТИЗМУ

Давоян Є. Е.

КПІ ДВНЗ «КНУ»

В Україні проблема раннього дитячого аутизму (РДА) з кожним роком набуває все більшої актуальності. За статистичними даними Криворізького психоневрологічного диспансеру, спостерігається зростання рівня захворюваності на РДА за роками: у 2009 р. на обліку перебувало 34 дитини з РДА, у 2010 р. – 42, в 2011 р. – 45 дітей, в 2012 р. – 49, 2013 р. – 45.

Цікаво, що аутизм у хлопчиків трапляється в 3-5 рази частіше, ніж у дівчаток. Хоча цей розлад цікавив багатьох зарубіжних (Г. Аспергер, Е. Блеер, Л. Каннер, К. Гилберт, С. Барон-Коуен) та вітчизняних науковців (К. С. Лебединська, О. С. Нікольська, С. С. Мнухін, Д. М. Ісаєв) [2; 3], лише одиниці намагались дослідити причини того, чому аутизм у хлопчиків зустрічається частіше.

Одним із учених, що працювали над цим питанням, є Саймон Барон-Коуен — професор психопатології розвитку Кембриджського університету, директор Центру з дослідження аутизму. У своїй статті «Чоловічий розум» він звертає увагу на те, що схильність до систематизації у чоловіків проявляється частіше, ніж у жінок. Також чоловіки частіше обирають професії пов'язані з технічним та науковим спрямуванням. Він та його асистенти перевірили, чи корелюють яскраво виражена схильність до систематизації та інші ознаки аутизму з підвищеним рівнем тестостерону у плоду — давно відомо, що цей гормон відіграє роль в «маскулінізації» мозку, який розвивається у тварин. Людський плід чоловічої статі виробляє принаймні вдвічі більше тестостерону, ніж жіночий. Для перевірки цієї ідеї вчений організував обстеження 235 вагітних жінок. У них взяли навколоплідну рідину і визначили вміст у ній тестостерону. Виявилось, що чим більше цього гормону в матці, тим більш виражена у дитини, що піросла, схильність до систематизації, тим більш дитина уважна до деталей і тим більше

проявляє ознаки аутизму. Таким чином, якщо фетальний тестостерон дійсно має відношення до розвитку аутизму, то жінкам з таким діагнозом повинні бути притаманні маскулінні риси, виражені в більшій чи меншій мірі [1].

Нами було здійснене спостереження за когнітивними проявами у дітей з РДА. Ми спостерігали за 9 дітьми з аутизмом. Трое були дівчатками віком від 2,5 до 8 років, шестеро — хлопчиками віком від 3 до 8 років. За результатами спостереження ми зробили такі висновки:

1. Усі діти мають індивідуальні відмінності у когнітивних проявах, які залежать від рівня інтелектуального розвитку.

2. Спільним для усіх дітей є проблеми з мовленням, стереотипії (носять для кожної дитини індивідуальний характер) та ауто-стимуляції (також носять індивідуальний характер).

3. У ході спостереження нами не були виявлені патерни поведінки, які відрізняють хлопчиків та дівчат з аутизмом.

Також нами був зроблений аналіз продуктів діяльності (малюнків) дітей з аутизмом (Рис. 1, Рис. 2).

Рис. 1 Малюнок хлопчика з РДА (3 роки)

Рис. 2 Малюнок дівчинки з РДА (3,5 роки)

Як бачимо малюнки схожі. Діти однаково малювали різкі, хаотичні лінії, які вказують на певну агресію та тривожність, що є властивими дітям з аутизмом. Також малюнки не мають образності, бо діти не володіють мовленням.

У статі «Профіли когнітивних порушень и их ЭЭГ корреляты у детей, страдающих эндогенными заболеваниями с расстройствами аутистического спектра» А. А. Ковалева-Зайцева, Н. В. Зверевой, Н. Л. Горбачевської було

продіагностовано групу випробовуваних, яку склали 78 дітей з аутистичними розладами (14 дівчаток) віком від 7 до 10 років, з початком захворювання до і після 36 місяців. Проводився пошук ЕЕГ-корелятив когнітивних порушень. Це дослідження показало, що особливості психічної діяльності цих дітей корелюють, в основному, з рівнем бета-активності. Саме цей рівень пов'язаний з успішністю виконання субтестів Психологоосвітнього тесту (PEP) і ступенем вираженості інтелектуальних порушень. За даними ЕЕГ найбільш серйозні зміни спостерігалися при початку захворювання раніше 36 місяців життя [4]. Автори не наголошують на відмінності ЕЕГ показників хлопчиків та дівчат. І тому ми можемо припустити, що дані відмінності не були виявлені.

Проаналізувавши усі дані ми можемо зробити загальні висновки:

1. У когнітивних проявах дітей-аутистів не спостерігаються патерни поведінки, які б різнили хлопчиків та дівчаток з аутизмом. Діти мають індивідуальні відмінності у когнітивних проявах, які залежать від рівня інтелектуального розвитку.

2. Спільним для усіх дітей (як хлопчиків, так і дівчаток) є проблеми з мовленням, стереотипії та ауто-стимуляції, що мають індивідуальний характер.

3. Відмінностей в ЕЕГ-показниках у хлопчиків та дівчат з РДА немає.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що статевих відмінностей у дітей віком від 2,5 до 10 років, які мають аутистичні розлади, не виявлено, а їхні гендерні особливості мають індивідуальний характер. У подальшому ми хочемо дослідити питання гендерних відмінностей у підлітків, які мають аутизм.

Література:

1. Барон-Коэн Саймон. / Саймон Барон-Коэн // Аутизм. В мире науки. – № 01 января 2013. – С. 10-12.;

2. Лебединская К.С., Никольская О.С. Диагностика раннего детского Аутизма / К.С. Лебединская, О.С. Никольская // М.: Просвещение, 1991. – 96 с.

3. Микадзе Ю.В. Нейропсихология детского возраста: Учебное пособие / Ю.В. Микадзе // СПб.: Питер, 2013. – С. 178;

4. Профили когнитивных нарушений и их ЭЭГ корреляты у детей, страдающих эндогенными заболеваниями с расстройствами аутистического спектра [Электронный ресурс] / А.А. Коваль-Зайцев, Н.В. Зверева, Н.Л. Горбачевская / Научная электронная библиотека «Киберленинка», 2010. – С. 31-37 – Режим доступа:<http://cyberleninka.ru/article/n/profil-i-kognitivnyh-narusheniy-i-ih-eeeg-korrelyaty-u-detey-stradayuschih-endogennymi-zabolevaniyami-s-rasstroystvami-autisticheskogo>

Ключові слова: ранній дитячий аутизм, гендер, патерни поведінки.

Keywords: early childhood autism, gender, patterns of behavior.

Ключевые слова: ранний детский аутизм, гендер, паттерны поведения.